

ПРОБЛЕМА ТИПОЛОГІЇ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ (на матеріалі французької мови)

Аналізуються підходи до визначення поняття “запозичення” в сучасній лінгвістиці, розглядаються основні типи запозичених слів у французькій мові, а також визначаються критерії розмежування асимільованої та неасимільованої лексики та виокремлення запозичених одиниць з-поміж інших зовнішніх входжень до мови.

Ключові слова: запозичення, асимільована / неасимільована одиниця, ксенізм, екзотизм.

Мова, адекватно відтворюючи й закріплюючи нові ідеї та поняття, постійно знаходиться, за словами Б.О.Серебреннікова, в “стані комунікативної придатності” [15, с. 80], завдяки чому вона постійно перебудовується, диференціюється, поповнюється новими одиницями. Лінгвістичні дослідження появи нових елементів у мовній системі доводять, що збагачення словникового складу відбувається двома шляхами: нові лексичні одиниці постають із внутрішніх ресурсів мовної системи (словотвір), а також є наслідком зовнішніх контактів мови (запозичення) [21, с. 17].

Зазначимо, що вивчення мовних контактів і мовної інтерференції на матеріалі різних мов завжди було в центрі уваги соціолінгвістики (Ж.Г.Біппер, П.Гіро, Е.А.Гутман, К.Л.Єгорова, А.С.Зорько, Г.Ю.Князева, Л.П.Крисін, П.Мерль, А.Рей, Ж.Рей-Дебов, О.С.Сапожнікова, Т.І.Черемисіна та ін.). Проте ще багато питань і досі не отримали остаточного вирішення, зокрема тлумачення явища запозичення та його різних проявів, визначення типів іншомовних одиниць, встановлення критеріїв розмежування асимільованої та неасимільованої лексики, виокремлення запозиченої лексики з-поміж інших зовнішніх входжень до мови. Відсутність у сучасному мовознавстві таких наукових доробок, власне, й визначає **актуальність** і основну **мету** нашого дослідження.

Загалом складність і багатоступеневість процесу запозичення зумовили дуалістичність самого терміна “запозичення”. З одного боку, лінгвісти розуміють під ним “акт, унаслідок якого одна мова засвоює елемент іншої мови” [8; 18], “процес уведення до певної мови морфем, слів або висловів іншої мови” [14, с.158], функціонування лексем чужої мови, які служать для номінації нових понять і реалій [13]. З іншого, запозичення трактують як “запозичений елемент” [8; 18], як “слово чи сполуку, введену до певної мови з іншої мови” [13, с. 158]. Щоправда, погодитися з трактуванням морфем іншої мови як “запозиченням” можна лише, на наш погляд, при уточненні поняття

“словотвірне запозичення”. Саме тому російські мовознавці пропонують термінологічно розмежувати це подвійне поняття: “запозичена лексика” (мовний матеріал, який запозичується іншою мовою) і “запозичення” (сам процес).

Процес запозичення, який, на відміну від інших видів мовних контактів (змішання і переключення мов), не передбачає знання мови-донора та безпосереднього глибокого контакту носіїв двох культур, заторкує здебільшого лексичний матеріал. На цьому, зокрема, наголошує О.С.Ахманова, визначаючи запозичення як “звернення до лексичного фонду (розрядка наша. – В.Г.) інших мов для вираження нових понять, подальшої диференціації вже наявних і позначення невідомих предметів (часто ці поняття і предмети стають відомими носіям даної мови лише внаслідок контактів з тими народами, з мов яких запозичуються відповідні слова)” [1]. Подібного погляду дотримуються також сучасні французькі лінгвісти Д.Барето і Б.Діадьє, вважаючи запозиченням лише лексичні прямі запозичення, тоді як інші імпортовані одиниці розглядаються ними як кальки [20]. Виходячи саме з таких міркувань, вважаємо за доцільне серед запозичень розглядати лише лексичні запозичення, а інші типи запозичень (семантичні, синтаксичні, фразеологічні тощо) зараховувати до кальок, оскільки в такому випадку мова йде про переклад іншомовних одиниць. Отже, услід за лінгвістами, під лексичними запозиченнями будемо розуміти вживані в мові-реципієнті іншомовні лексеми, адаптовані або неадаптовані на графічному, фонетичному та морфологічному рівнях.

Ще одне суперечливе питання щодо запозичених одиниць стосується визначення основних критеріїв, на базі яких і класифікують ці мовні одиниці. Серед основних ознак мовознавці називають, зокрема, наявність / відсутність у мові-реципієнті відповідних понять, ступінь адаптації іншомовної лексики, спосіб її входження до мови тощо. Розглянемо кожну з них детальніше.

Наявність / відсутність відповідних понять у мові-реципієнті. Насамперед лексичні запозичення поділяють [9] на два типи залежно від наявності або відсутності в реципієнтному лінгвальному соціумі понять, які вони вербалізують:

1) комплексні запозичення (або власне запозичення), які поєднують експонент і абстрагований зміст лексичної одиниці. Йдеться про одночасне запозичення як форми, так і значення іншомовної одиниці. З’явившись у мові як назва ново-

го предмета, нової реалії або ж нового явища, а також як термін інтернаціонального характеру, цей тип запозичень розширює концептуальну та мовну картини світу. Їхнє використання в мові-реципієнті виправдано процесами інтенсивної глобалізації, науково-технічним прогресом, чому сприяють міжмовні контакти. Основними центрами атракції для нових запозичень є культура, щоденне життя, побут, суспільно-політичне життя, напр.: япон. *surimi* “рибні палички на основі крабового м’яса”; англ. *post-it* “самоклеючий кольоровий папірець для нотаток”; англ. *fast food* “експрес-харчування”; англ. *fitness* “гарний фізичний стан”, англ. *skinhead, skin* “бритоголовий (учасник вуличної банди хуліганів)”; англ. *lurker* “особа, яка таємно читає листи”; англ. *rave, rave-party* “підпільні тусовки, дискотеки, на яких здебільшого вживають галюциногени (екстазі)”; нім. *ostalgie* “ностальгія за колишньою НДР” тощо;

2) запозичення-проникнення, які є мовною репрезентацією вже існуючих у мові мисленневих одиниць [9]. Вони лише номінують уже відомі концептуальні картини світу. Так, у сфері інформатики вживають запозичену одиницю з англійської мови *librairies* (англ. *library*) замість французької *bibliothèques*; одиниця *tchater* вживається зі значенням *bavarder* “базікати”, коли бесіда відбувається за комп’ютером; лексема *hoax* зі значенням *canular* “грубий жарт, розіграш” використовується виключно в контексті Інтернету. При цьому зауважимо, що запозичена лексема, потрапивши до чужої мови як синонім до вже існуючого слова, може змінити початкову семантику, напр.: англійська лексема *round* “одна зі схваток, разом з якими вона утворює бій” у політичному дискурсі останніх років вживається зі значенням “етап переговорів”.

Аналіз запозиченої лексики сучасної французької мови дозволяє поділити її на такі підтипи: 1) запозичення для відображення понять, які передаються в мові-реципієнті описово. Вони проникають у мову під тиском закону економії мовних засобів унаслідок мовленневих звичок мовців-білінгвів. Так, запозичена з англійської мови одиниця *hype* вживається замість питомого виразу *battage publicitaire* “набридлива реклама”; *highlife* – замість французької описової конструкції *un style de musique combinant des éléments musicaux de l’Afrique occidentale et ceux du jazz américain*; 2) запозичення альтернативного вибору, які входять до лексико-семантичної системи мови при наявності в ній автохтонних лексем з аналогічною значеннєвою структурою, утворюючи при цьому дублети. Основною мотивацією їхнього вживання є стандартизація та уніфікація лексики, а також подекуди прагнення до економії мовних засобів, потреба в експлікації відповідних

реалій або ж міркування престижу (напр., англіцизм *tip* “чайові” інколи вживається замість французької лексеми *pourboire*); 3) запозичення безальтернативного вибору, тобто ті, які витіснили автохтонні номінації понять, що втратили функціональну активність. У такий спосіб вони змінюють фрагменти мовної картини світу при незмінній концептуальній. Так, часто спостерігають вживання дієслова англословного походження *se crasher* у конструкціях типу *l’avion se crashe* замість питомого *s’écraiser*, яке поступово виходить з мовного обігу. Зникнення автохтонних одиниць лінгвісти пояснюють здебільшого орієнтацією на престижний еталон, зокрема, англійської мови.

Досліджуваний фактичний матеріал показав, що як результат взаємовпливу й взаємозбагачення різних мов можна виокремити також фразеологічні запозичення, які являють собою “фразеологічні одиниці, запозичені в іншомовній формі без перекладу” [19, с. 5], тобто засвоєні в оригінальній формі й графіці. Так, фразеологічна одиниця англійської мови *no man’s land*, яка буквально означає “*terre d’aucun homme*”, початково мала значення “*un endroit d’exécution, sur des terrains vagues, situé au nord de l’enceinte de Londres*”. З’явившись у французькій мові під час Першої світової війни, цей вираз позначав незахоплену територію (зону), розташовану між першими лініями ворожих армій, синонімічно до питомих *zone neutre, terrain neutre, zone inoccupée, entre-lignes, entre-tranchées*. З узагальнюючим значенням цей вираз може позначати “*un terrain abandonné, inhabité ou d’usage mal défini*”, що французькою могло б передаватися як *terrain / région / zone / territoire / terre / ville abandonné(e) / inhabité(e) / inoccupé(e) / non exploité(e) / désert(e) / vide*. У переносному значенні *no man’s land* може позначати невизначену, загадкову або невизначену зону, яка розділяє людей, або чіткі галузі, що можна передати за допомогою французьких виразів типу *zone interdite, zone de vulnérabilité, zone neutre*.

До неологічних фразеологічних запозичень можна також віднести такі англословні одиниці, як *prime time* “найкращий час для ефіру”, *pole position* “вигідна, виграшна позиція”.

Засвоєння / незасвоєння іншомовної одиниці в мові-реципієнті. За ступенем засвоєння “чужої” лексики та її відповідності / невідповідності нормам мови-реципієнта лінгвісти виокремлюють асимільовані та неасимільовані (іншомовні) одиниці [14, с.158; 16, с. 11] або асимільовані та неасимільовані імітації [6].

Під “асимільованими одиницями” мовознавці розуміють слова іншомовного походження, засвоєні мовою-реципієнтом і включені в мовну систему. Проводячи типологію асимільованої запози-

ченої лексики, лінгвісти [16] поділяють її на кілька типів, а саме:

а) *повністю асимільовані* (засвоєні) запозичення, які втратили гетерогенні характеристики і стали частиною реципієнтної мовної системи (*le label*). Враховуючи той факт, що ці словникові одиниці у фонетичному, графічному й морфологічному планах, а також за своєю словотвірною активністю, лексичною сполучуваністю та синонімічними зв'язками у функціонуючій мовній системі, а тим більше – в мовній свідомості носіїв цієї мови нічим не відрізняються від загального пласта слів відповідних лексико-семантичних груп, сучасні російські дослідники Г.О.Хабургаєв [17] і Л.О.Баш [2] називають їх “квазізапозиченнями”.

б) *частково асимільовані запозичення*, які ще знаходяться на стадії формальної і функціональної адаптації. За орфографією та способом вимови ці одиниці вирізняються серед слів рідної мови (*manager, rock'n'roll, jeans, sex, puzzle, post-it*), хоча вже й набули деяких ознак питомих слів.

У цьому ракурсі цікаво зазначити, що, якщо в період XVIII–XIX ст. англіцизми зазнали орфографічних змін (англ. *riding-coat* > фр. *redingote*, англ. *bowl* > фр. *bol*, англ. *neurosis* > фр. *névrose*), то в XX ст. орфографія, навпаки, здебільшого залишається без змін. Унаслідок цього виникають білінгвальні утворення кількох типів, а саме:

- похідні утворення – з іншомовним афіксом або іншомовною похідною основою, напр.: *sal-show* (англ. *show*), *scratcher* (< англ. *scratch*), *peoplisation* (< англ. *people*), *booster* (< англ. *boost*), *speeder* (< англ. *speed*), *scratcher* (< англ. *scratch*);

- гібридні утворення [18] або напівзапозичення [7], складові яких мають різне походження (одна частина – “чужий” елемент, інший – питомий), напр.: *la self-détermination, boy-cuisinier*;

- композитні утворення з іншомовним неологізмом як основним або визначальним компонентом, напр.: *dumping social, scooter de mer, lobby juif, lobby nucléaire, lobby sioniste, marketing par courriel, show politique*.

“Іншомовна лексика” визначається лінгвістами як слова іншомовного походження, які зберігають фонетичну і графічну характеристики мови-донора, вживаються okazionalно, позначені семантичною новизною і на даному синхронному зрізі не входять до складу лексичної системи мови-реципієнта.

Подібно до асимільованої лексики, неасимільовані одиниці можна також поділити залежно від наявності або відсутності в мові-реципієнті відповідних понять на два типи, а саме:

а) іншомовні одиниці, які мають синонімічні відповідники в мові-реципієнті, напр.: іт. *dolce vita* – фр. *la vie douce*, іт. *gonzo* – фр. *fou, bizarre, sauvage*, англ. *War on terror* – фр. *la lutte contre le*

terrorisme. У науковій літературі вони отримали назву *варваризми* [5; 7; 14] або *вкраплення* [8; 10];

б) іншомовні одиниці, які називають специфічними, відсутні в житті інших народів явища із життя будь-якого іншого народу [7], напр.: *tchitola* “читола (африканське дерево)”; *tchador* “довгий чорний одяг іранських жінок”; *tchapalo* “пиво з проса або сорго”; *chérouit* зі “колективне таксі (іврит)”; *gyro* “тип бутерброда (тонкий шматок м'яса на невеликому шматку хліба)” (грец.); *zazen* “японські медитації, які практикуються в дзен-буддизмі”; *kourgane* “курган” (рос.); *génocide* “геноцид” (рос.); *haka* “маорійський танець, який супроводжується спеціальними жестами” (Нова Зеландія).

Враховуючи основні функціонально-формальні та зовнішньосистемні ознаки цих одиниць (неповне лексичне / семантичне засвоєння; локальна закріпленість і, як наслідок, обмежена сфера використання; відповідність словесного вираження специфічному предметові матеріального світу мови-донора і, як результат, особлива стилістична забарвленість), мовознавці пропонують термінувати їх як “екзотизми” / “екзотична лексика” / “екзотизми-вкраплення” (О.В.Калінін, Л.П.Крисін, Є.О.Супрун), “безеквівалентна (маркована) лексика” (Н.Г.Михайловська, О.Н.Усачова), “культурно-маркована лексика” (І.Г.Авер'янова, І.А.Стернін), “фонова лексика” (Є.М.Верещагін, В.Г.Костомаров, П.П.Червінський), “ксенізми” (В.І.Заботкіна), “локалізми” / “регіоналізми” / “етнографізми” (Г.О.Хабургаєв), “алієнізми” (В.П.Берков).

Беручи за основу зовнішньосистемну ознаку, мовознавці говорять про “екзотичну лексику” або “екзотизми”, трактуючи їх як лексичне вираження унікального безеквівалентного поняття, яке не має аналогів у мові-реципієнті (див., напр., [8]).

Зазначимо, що в деяких лексикографічних джерелах поняття “екзотизм” звужене до запозичення з маловідомих (переважно не індоевропейських) мов і протиставлене в такий спосіб поняттю “ксенізм” як запозиченню з індоевропейських мов [14, с. 137; 1].

Трудність термінування слів, які повідомляють про національну, локальну забарвленість опису, а також пов'язані з побутом, культурою тієї чи іншої країни, того чи іншого народу, пояснюється, на думку А.А.Брагіної, також тим, що зв'язок безпосередньо з однією країною в такій одиниці може послабитися [4]. При цьому, як стверджує О.В.Калінін, з'являються “широкі ЕКзотизми”, властиві двом або більше країнам, та “вузькі екзотизми”, притаманні лише одній країні [7], що знову ж таки утруднює їхню типологізацію.

Вказуючи на локальну закріпленість такого роду запозичень, деякі лінгвісти пропонують використовувати терміни “етнографізм”, “регіоналізм” або “локалізм”. На наш погляд, у такому випадку

відбувається нелогічне змішання логіко-понятійних одиниць різних наук: лінгвістики (як науки про мову) та етнографії (як науки про склад, походження, розселення, культурно-історичні взаємовідносини народів світу, а також їхню матеріальну та духовну культуру, особливості побуту).

Вбачаючи в термініві “екзотизм” експресивне наповнення й додаткові конотації, Д.С.Лоте пропонує термін “оригінальні запозичення”, розуміючи під ним запозичення в чистому вигляді (буквальні запозичення) на позначення лексики, яка виражає реалії [11].

Власне, тому деякі лінгвісти нейтральним і неекспресивним вважають термін “ксенізм” (від грец. *xenos* “чужий”) на позначення запозичених неасимільованих одиниць, які відображають специфіку побуту країни-донора [5; 12].

В.П.Берков спробував термінувати іншомовні безеквівалентні одиниці як “алієнізми”, під якими він розумів слова з європейських і азійських мов. Основною ознакою цих слів він вважав новизну реалії, незалежно від приналежності до тієї чи іншої мови [3]. Запропонований термін викликав чимало наукових дискусій. Адже, з одного боку, ця логіко-понятійна одиниця термінує весь клас реалій, характерних для побуту спільноти, безвідносно до інших мов, а з іншого – саме походження терміна (від англ. *alien* “іноземний; який не належить до цієї країни, землі або уряду”) порушує традиційне використання грецьких і латинських термінів у галузі лінгвістики.

Як проміжне явище між неасимільованими іншомовними й асимільованими лексемами розглядають так звані *перегрінізми* (термін Л.Деруа), тобто ще не асимільовані слова, але які реферують до реалії, що вже стала звичною. Так, лексема *imam* (*iman*) “chef de prière”, будучи “чужою” за фонетичною та морфологічною структурами для французької мови, останнім часом зрозуміла для мовної спільноти Франції, але ще не асимільована нею.

Виходячи з термінологічного апарату вищезрозглянутого підходу, лінгвісти подекуди пропонують розв’язати проблему типології запозичень за допомогою критерію генетичної спорідненості контактуючих мов. На їхню думку, всю іншомовну неасимільовану лексику можна поділити на чотири типи, а саме: 1) *ксенізми* – мовні втілення реалій та квазіреалій з європейських мов, які мають подібну графіко-фонологічну систему; 2) *проникнення* – запозичення з близькоспоріднених мов, пов’язаних спільним географічним субстратом; 3) *екзотизми* – лексичні одиниці з мов, відмінних за фонетичною, графічною та морфологічною структурами; 4) *орієнталізми* (або *орієнтальні проникнення*) – запозичені лексичні одиниці зі східних мов.

Отже, розмаїття термінологічних одиниць

ставить перед лінгвістами нові питання, залишаючи типологію неасимільованої лексики найбільш гострою і дискусійною проблемою загалом в освітленні процесу лексичного запозичення.

Спосіб входження запозиченої лексики в мову-реципієнт. За допомогою діахронічного підходу мовознавці розмежовують лексичні запозичення за способом входження іншомовної лексики до мови-реципієнта на 1) прямі запозичені одиниці, 2) опосередковані запозичені одиниці, 3) “бумеранги” [14; 16].

На відміну від прямих запозичень, опосередковані запозичення потрапляють до мови-реципієнта через мову-посередника. Здебільшого непрямі запозичення французької мови латинського, іспанського, арабського, німецького, норвезького або данського походження, які ввійшли до неї через англійську мову. Так, лексема *jungle* “джунглі” вважається запозиченням з англійської мови, хоча походить вона від індійської *jongala*. Серед неологічних перехідних запозичень можна назвати лексему *flexicurité* (= *flexécurité*), яка в англійську мову прийшла з данської і асоціюється з поняттям “гнучкий, піддатливий”.

Розглядаючи поняття “бумеранг” у площині запозичення англійських слів французькою, його можна трактувати як приклад запозичень французького походження, які свого часу стали невід’ємною частиною лексичної системи англійської мови, а згодом повернулися до французької мови зі зміненою семантикою чи видозміненою графічною / фонетичною формою і, як наслідок, зафіксовані у французьких етимологічних словниках як англійські запозичення. Уже класичними прикладами стали такі слова-бумеранги, як-от: давньофр. *une bouge* “кишеня, в яку кладуть гроші” > англ. *budget* “кошторис прибутків і видатків держави, підприємства на певний період” > фр. *budget* “бюджет, розтрата”; фр. *tenez* (вираз, який вживався під час гри “гилка” – попередник тенісу) > англ. *tennis* “теніс (гра)” > фр. *tennis* “теніс (гра)”; фр. *une échoppe* “ларьок, лавочка” > англ. *a shop* “магазин” → *to go shopping* “робити покупки” > фр. *faire du shopping* “ходити по магазинах”, *shopping center* “торговий центр”. Серед неологічних входжень-бумерангів можна розглядати англійську одиницю *coach* “тренер, радник”, яка потрапила до англійської з французької зі значенням “кучер”.

Дещо особливу позицію в діахронічному підході до типології запозичень займають ті дослідники, які вважають, що сучасний стан мови передбачає лише функціонування варваризмів та екзотизмів (тобто неасимільованої лексики) як єдиних представників запозиченої лексики, оскільки всі інші словникові одиниці (навіть асимільовані запозичення) вже нічим не вирізняються серед узуальних питомих слів.

Отже, аналіз поставленої проблеми вкотре по-

казав, що, незважаючи на перманентні наукові суперечки серед дослідників-синхроністів, дослідників-діахроністів, дослідників-лексикографів, вона й досі ще остаточно не розв'язана, потребує подальших студій.

Література

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С.Ахманова. – М.: Совет. энцикл., 1966. – 607 с.
2. Баш Л.М. Дифференциация термина “заимствование”: хронологический и этимологический аспекты / Л.М. Баш // Вестник Моск. гос. ун-та. Сер. 9. Филология. 1989. – № 4. – С. 27-31.
3. Берков В.П. Современные германские языки / В.П.Берков. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ООО “Изд-во АСТ”: ООО “Изд-во Астрель”, 2001. – 336 с.
4. Брагина А.А. Лексика языка и культура страны / А.А. Брагина. – М.: Наука, 1981. – 151 с.
5. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка / В.И.Заботкина. – М.: Высш. шк., 1989. – 128 с. – Режим доступа: <http://www.classes.ru/grammar/138.Zabotkina/wordocuments/7.htm>
6. Ильина Л.А. Специфика структурно-семантической адаптации заимствований и их функционирование в условиях опосредованных и непосредственных языковых контактов: на материале англо-американизмов в испанском языке Испании и США / Л.А.Ильина: дис...канд. филол. наук: 10.02.19. – Саратов, 2006. – 170 с.
7. Калинин А.В. Лексика русского языка / А.В. Калинин. – М.: Изд-во Моск. гос. ун-та, 1978. – 232 с.
8. Крысин Л.П. Лексические заимствования и калькирование в русском языке последних десятилетий / Л.П. Крысин // Вопросы языкознания. – 2002. – № 6. – С. 27-34
9. Лебедева Т.Б. Динаміка розвитку військової лексичної підсистеми в сучасній німецькій мові: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04. – германські мови / Тетяна Борисівна Лебедева. – Харків: Харків. нац. ун-т, 2002. – 19 с.
10. Леонтьев А.А. Семантическая структура слова / А.А.Леонтьев. – М.: Наука, 1971. – 216 с.
11. Лоте Д.С. Вопросы заимствования и упорядочение иноязычных терминов и терминологических элементов / Д.С. Лоте. – М.: Наука, 1982. – 108 с.
12. Миронова Е.А. Типологические особенности взаимодействия вариантов полинационального языка (на материале французского языка): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: 10.02.19 – теория языка / Елена Анатольевна Миронова. – Ульяновск, 2006. – 20 с.
13. Розенталь Д.Э. Словарь-справочник лингвистических терминов / Д.Э.Розенталь, М.А.Теленкова. – М.: ООО “Изд-во Астрель”, 2001. – 624 с.
14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
15. Серебренников Б.А. Роль человеческого фактора в языке: Язык и мышление / Б.А.Серебренников. – М.: Наука, 1988. – 242 с.
16. Федченко Е.Д. Фонетико-графические и семантические особенности англицизмов в современном французском языке: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук / Е.Д.Федченко. – К., 1990. – 19 с.
17. Хабургаев Г.А. Заимствование как проблема лексикографии и исторической лексикологии русского языка / Г.А. Хабургаев // Вестник Московского ун-та. Сер.9. Филология. 1989. – № 4. – С. 3-16.
18. Хауген Э. Процесс заимствования / Э.Хауген // Новое в лингвистике. – Вып. 6. Языковые контакты. – М., 1972. – С. 344-382.
19. Шанский Н.М. Фразеология современного русского языка / Н.М.Шанский. – М.: Высш. шк., 1985. – 270 с.
20. Barreteau D. Emprunts et calques dans le français du Niger: de la nécessité à la créativité / D.Barreteau, B.Diadié. – Accessible à: <http://www.bibliothèque.refer.org/livre3/1331.pdf>.
21. Rey A. La terminologie: noms et notions / A.Rey. – P.: P.U.F., 1982. – 126 p.

The approaches to the definition of “borrowing” in modern linguistics, the main types of borrowed words in French are analysed, as well as defined the criteria of differentiation assimilated and not assimilated vocabulary and allocation of borrowed items from other external occurrences in the language.

Keywords: borrowing, assimilated / not assimilated vocabulary, xenism, exotism.

Анализируются подходы к определению понятия “заимствование” в современной лингвистике, рассматриваются основные типы заимствованных слов во французском языке, а также определяются критерии разграничения ассимилированной лексики от неассимилированной и выделения заимствованных единиц от других внешних вхождений в язык.

Ключевые слова: заимствование, ассимилированная / неассимилированная единица, ксенизм, экзотизм.